

Državni izpitni center

M 2 5 2 5 6 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 28. avgust 2025

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

DEL A**Izpitna pola 1****1. naloga: Prazgodovinska umetnost**

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	3	tri od: ♦ Lascaux, Francija ♦ Wilendorf, Avstrija ♦ Lepenski vir, Srbija ♦ Vače, Slovenija ♦ Stonehenge, Anglija	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	♦ konji, govedo, srnjad	Za tri navedbe 1 točka.
	3	♦ kompozicija je prosta, nevezana ♦ brezprostorje ♦ figure so obrobljene s črno barvo, z ogljem, prstene barve so polnilo: rumena, oker, rjava ...	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ Idoli so kipci manjših mer, kulturnega značaja, morda posredniki med zemljo in nebom.	
	1	♦ simbolizira rodnost, rodovitnost	
	2	dve od: ♦ stilizirana, neproporcionalna, simetrična figura ♦ poudarjeni so boki, prsi in spolovilo ♦ glava je krogla s skodranimi lasmi, brez oči, ust in nosu	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ Situla je kovinska/bronasta obredna posoda s premičnim ročajem.	
	1	♦ kovinske dobe/starejša železna doba/halštatska umetnost	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ Megaliti so ogromni grobo obdelani kamni, postavljeni v vrste, kroge, eden na drugega.	Za dve navedbi 1 točka.
	1	dve od: ♦ menhir ♦ dolmen ♦ kromleh	
Skupaj	2		

2. naloga: Antična rimska umetnost

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	2	♦ slavolok ♦ slavlilni steber	
	1	♦ Služili so čaščenju cesarja, njegovemu kultu, propagandi.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ relief	
	1	♦ Prikazujejo zgodovinske motive: vojaške zmage, bitke cesarjev.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ cesarja Avgusta	
	2	dve od: ♦ Cesar je prepoznaven, a idealiziran. ♦ To je vladarski celopostavni portret. ♦ Cesar je upodobljen kot vojskovodja, v vojaški opravi. ♦ Ob njegovih nogah je mali Kupid/Eros, sin in atribut boginje Venere. Avgust se je imel za božanskega Enejevega potomca; njegov rod je izhajal od te boginje. ♦ Njegov oklep krasijo prizori iz bitke s Parti, ki jih je premagal. ♦ Prikazan je v govorniški drži, z značilno retorično kretnjo.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ Nekropole so mesta mrtvih, antična pokopališča.	
	1	♦ 2.4, 2.5	Za obe navedbi 1 točka.
	1	♦ Šempeter pri Celju, Emona (Ljubljana)	Za obe navedbi 1 točka.
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ meščana Emone – Emonca	
	2	dve od: ♦ Oblečen je v toga, značilno rimsko oblačilo, ki so ga smeli nositi le svobodni rimski državljani in je pomenilo statusni simbol. ♦ Kip je bil del nagrobnika, ki se je zgledoval po Trajanovem stebru. Sestavljen je bil iz spodnjega dela z napisom, stebra, kapitela in figure na podstavku. ♦ Emonec stoji v govorniški drži. ♦ Gre za ulit bronast in pozlačen kip.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	1	ena od: ♦ To so realistični/naturalistični portreti na lesenih ploščah, pritrjenih na mumije iz višjega družbenega razreda v rimskem Egiptu. ♦ So frontalni, naslikani na nevtralnem ozadju. ♦ Imajo poudarjene, velike oči. ♦ Spadajo v začetke tabelnega slikarstva. ♦ Naslikani so v tehnikah enkavstike in tempere.	

3. naloga: Umetnost zgodnjega srednjega veka

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	♦ knjižno slikarstvo	
	1	♦ Knjiga, v kateri so zbrani evangeliji iz Svetega pisma.	
	4	♦ evangelist Marko – atribut leva ♦ nemški cesar Oton II. – krona in vladarska palica, žezlo, vladarsko jabolko	Za en pravilni odgovor 1 točka.
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	3	♦ frontalnost/frontalno upodobljen vladar ♦ vladar, obdan s spremstvom ♦ simetrična kompozicija	
	1	ena od: ♦ Na sliki 3.3 so figure nanizane druga poleg druge v prvem planu; na sliki 3.2 poskus razporeditve figur v prostoru. ♦ Na sliki 3.3 ploskovito ozadje (zelen trak za tla, zlato ozadje); na sliki 3.2 poskus upodobitve baldahina in prestola v perspektivi.	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	3	♦ 3.1: prizadevanje upodobiti polnoplastičnost figur in tridimenzionalnost prostora ♦ 3.4: format vladarskega konjeniškega spomenika ♦ 3.5: slavoločni triločni vhod; polstebri s kapiteli	
	1	♦ Ker si je prizadeval obuditi rimsko cesarstvo.	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ Je ena prvih monumentalnih kiparskih upodobitev Križanega.	

4. naloga: Italijanska renesansa

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	3	♦ zgodnja renesansa: 4.1, 4.2 ♦ visoka renesansa: 4.3, 4.4 ♦ pozna renesansa: 4.5	Za 8 pravih odgovorov 3 točke, za 7 pravih odgovorov 2 točki, za 6 pravih odgovorov 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	3	tri od: ♦ ponovi se antični kanon proporcev človeškega telesa ♦ idealni proporci telesa ♦ sproščena drža telesa: kontrapost ♦ anatomsko pravilnost v oblikovanju telesa ♦ psihološka izraznost ♦ uravnotežena kompozicija ter harmonija lepega telesa	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	1	♦ akt	
	1	♦ David	
	1	♦ Stara zaveza/Biblija/Sveto pismo	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	♦ konjeniški portret Marka Avrelija	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	♦ Michelangelo	
	2	♦ Pietà/Sočutna ♦ Marija z mrtvim Kristusom v naročju	
	1	♦ za nagrobnik papeža Julija II.	
	1	♦ non finito	
Skupaj	5		

5. naloga: Staronizozemsko slikarstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ Pigment mešamo z lanenim, orehovim, makovim ali sezamovim oljem.	
	1	ena od: ♦ Tehnika slikarjem omogoča bolj nasičene, mesnate barve, s katerimi lahko poustvarjajo teksturo različnih materialov in učinke svetlobe na različnih podlagah ... ♦ Tehnika omogoča več lazurnih premazov, barve imajo sijaj, lahko se prekrivajo.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	3	tri od: ♦ pes – zvestoba ♦ sezuti cokli – sveti prostor ♦ metlica – sv. Marta ♦ ogledalo, steklen molek – brezmadežnost ♦ sveča – Bog, poročna sveča ♦ pomaranče – paradiž ♦ sv. Marjeta – zdrav porod ♦ postelja – rojstvo, smrt ...	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila										
5.3	3	tri od: <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>slika 5.1:</td> <td>slika 5.3:</td> </tr> <tr> <td>♦ celopostavni portret</td> <td>doprsni portret</td> </tr> <tr> <td>♦ polprofil, en face</td> <td>profil</td> </tr> <tr> <td>♦ interier</td> <td>eksterier</td> </tr> <tr> <td>♦ empirična perspektiva</td> <td>linearna, zračna perspektiva</td> </tr> </table>	slika 5.1:	slika 5.3:	♦ celopostavni portret	doprsni portret	♦ polprofil, en face	profil	♦ interier	eksterier	♦ empirična perspektiva	linearna, zračna perspektiva	
slika 5.1:	slika 5.3:												
♦ celopostavni portret	doprsni portret												
♦ polprofil, en face	profil												
♦ interier	eksterier												
♦ empirična perspektiva	linearna, zračna perspektiva												

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	♦ Poudarek je na razkošnih oblačilih in lastnini upodobljenih (razkošni predmeti, ozemlje).	
	1	♦ Ženski imata manj poudarjenih individualnih značilnosti, bolj ustrezata lepotnim predstavam svojega časa.	
	1	♦ Slika 5.1 prikazuje meščanski par in njuno blagostanje, slika 5.3 prikazuje aristokratski, vladarski par, njune vrline in teritorij, ki ga upravljata.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	♦ Motiv predstavlja snemanje s križa in objokovanje Kristusove smrti, prikazuje žalost njegovih najbolj zvestih spremljevalcev.	
	1	♦ Čustvene upodobitve naj bi verniku omogočale lažje vživljanje in podoživljanje Kristusovega pasijona.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.6	1	♦ Obrisi na oddaljenem horizontu so bledikavi in manj jasni.	
	1	ena od: ♦ linearna perspektiva – geometrijski postopek, z očiščem na horizontu, v katerega konvergirajo silnice, na osnovi katerega ustvarimo mrežo, s katero v pravih razmerjih manjšamo predmete, ki so bolj oddaljeni♦ barvna perspektiva – tople barve psihološko zaznavamo, kot da se nam približujejo, hladne pa oddaljujejo♦ empirična perspektiva – prostor se pogloblja po občutku	
Skupaj	2		

Skupno število točk: 60

Izpitna pola 2

1. naloga: Barok na Slovenskem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	3	tri od: ♦ vse je oblikovano kot celostna umetnina, arhitektura se dopolnjuje s kiparskim in slikarskim okrasjem ♦ prostor je oblikovan centralno, z valovito steno, ki ustvarja scenografske učinke ♦ fasada stavbe je kričeče in privlačne barve, opazna že od daleč ♦ na fasadi je igrivo uporabljeno arhitekturno okrasje, kot so okna, čebulna kipeča streha, elegantni stolpiči, voluti ♦ ustvarjanje blišča in nasičenosti prostora s pozlačeno opremo, oltarji, prižnico, iluzionistično poslikavo	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	♦ iluzionistična poslikava	
	1	♦ z navidezno arhitekturo in perspektivnimi skrajšavami ustvarja navidezno prediranje stene in odpiranje v prostor/nebo	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	2	dve od: ♦ osna zasnova in simetrija ♦ parterji in zelenje, oblikovani v strogih geometrijskih oblikah ♦ vrtove dopolnjujejo kiparsko okrasje, fontane in paviljoni, za posebne scenografske učinke ♦ oranžerija za citruse in eksotične cvetlice	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	2	slika 1.3: ♦ tabernakeljski/stebriščni oltar ♦ okvir glavne nabožne podobe z omarico, ki hrani hostijo	
	2	slika 1.4: ♦ kužno znamenje ♦ votivna postavitve v zahvalo po prenehanju epidemije	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ podelitev božanske časti nesmrtnosti in povzdigovanje v nebo ali oboževanje določenega človeka	
	1	ena od: ♦ sv. Tereza iz Avile ♦ sv. Ignacij Lojolski ♦ Karel Boromejski	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	1	ena od: ♦ Sladka gora ♦ Dornava	
	1	ena od: ♦ Jožef Hoffer ♦ Francesco Robba ♦ Josef Straub ♦ Franc Jelovšek ♦ Valentin Metzinger ♦ Ferdinand Gallo ♦ Josef Hueber	
Skupaj	2		

2. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ Peter Paul Rubens	
	1	♦ barok	
	1	♦ Flamska/Belgija	
	1	♦ C	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ antična mitologija	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	3	tri od: ♦ Hera ♦ Afrodit ♦ Atena ♦ Hermes ♦ Paris ♦ Kastor ♦ Poluks ♦ Kupid ♦ Levkipovi hčeri	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	3	tri od: ♦ diagonalna dinamična kompozicija ♦ razgibana, polnoplastična telesa ♦ tekstura kože je poudarjena, kot iz »krvi in mleka« ♦ zračna perspektiva ♦ močne, žive barve, nanesene s sunkovitimi potezami čopiča	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ kraljica Marija Medici/francoska kraljica	
	1	♦ povzdigovanje vladavine, vladarska, politična propaganda	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	1	♦ Rembrandt	
	1	♦ Rembrandtov likovni izraz je manj dramatičen, obrnjen je k zasebnosti, intimnosti, bolj je ponotrnanjen, kar se kaže tudi v motiviki.	
Skupaj	2		

3. naloga: Impresionizem in postimpresionizem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	♦ To je slikarska smer zadnje četrtine 19. stoletja, ki beleži slikarjeve trenutne vtise, impresije.	
	1	ena od: ♦ Značilni so posamezni umetniki, z izvirnim umetnostnim izrazom. ♦ Skupna vsem postimpresionistom je želja po raziskovanju posameznih vidikov impresionizma. ♦ Umetniki iščejo nove poti v likovni umetnosti s težnjo po vsebinsko bogatejši in bolj intelektualni umetnosti.	
	1	♦ zadnja desetletja 19. stoletja	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	♦ slikanje zunaj, izven ateljeja	
	1	ena od: ♦ optične učinke s stališča svetlobe in barve ♦ vpliv svetlobe na snov	
	1	dve od: ♦ kavarne ♦ zabavišča ♦ zabave ♦ sprehodi ♦ alkoholizem ♦ prostitucija	Za dve navedbi 1 točka.
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	2	♦ Rihard Jakopič ♦ Ivan Grohar	
	2	♦ Štimunga je značilno lirično razpoloženje.	
	1	♦ Večina prebivalcev je bila kmečkega porekla in so se poistovetili s kmečko figuro.	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	2	♦ Vincent van Gogh z ekspresivno, dramatično rabo komplementarnih barv in vrtinčastimi potezami čopiča poudarja čustveno vsebino. ♦ Paul Cézanne raziskuje tridimenzionalni prostor na dvodimenzionalni ploskvi, formatu; predmete iz vsakdana poenostavi z geometrijskimi liki.	
	2	♦ ekspresionizem ♦ kubizem	
Skupaj	4		

4. naloga: Slikarstvo prve polovice 20. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ Modernizem pomeni prekinitev starega, uvedbo novih ideologij v umetnosti.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	2	dve od: ♦ odmik od realističnega upodabljanja ♦ prekinitev s tradicijo ♦ umetnost noče biti več ilustrativna in akademska ♦ umetnik se izraža z likovnimi elementi: barvo, kompozicijo, obliko ♦ likovna umetnost je lahko le navdih, je samostojna, nastaja brez naročnika ♦ značilni so abstrahiranje, stiliziranje in inovativnost/invencija	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	4	♦ slika 4.1: ekspresionizem ♦ slika 4.2: futurizem ♦ slika 4.3: nadrealizem/kubizem ♦ slika 4.4: abstraktno slikarstvo	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	♦ B	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	2	dve od: ♦ odmik od realističnega upodabljanja ♦ deformacija oblik ♦ vpliv prvobitnih umetnosti (afriške) ♦ stiliziranje ♦ intenzivne, močne barve	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.6	1	♦ avtoportret umetnika	
	2	dve od: ♦ Avtoportreta nista realistična: Kirchnerjev spominja na afriško masko, Chagallova je naslikan v kubističnem slogu (lahko se prepoznajo njegovi kodrasti lasje, mandljaste oči in dolg, raven nos). ♦ Podobi obeh slikarjev sta deformirani, popačeni – na to opozarja celo naslov Chagallove slike. ♦ Obe sliki sta ploskoviti. ♦ Podobi sta abstrahirani. ♦ Umetnika raziskujeta novo izrazno moč barve in oblike. ♦ Oba umetnika ustvarjata v svojem ateljeju.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.7	2	dve od: ♦ V likovno govorico uvedejo element časa in gibanja. ♦ Njihov cilj je upodobiti dinamično hitrost premikanja. ♦ Pomagajo si s kronofotografijo: liki so razdeljeni v več manjših enot, ki sledijo ena drugi, kakor si sledijo posnetki filmske kamere. ♦ Uporabljajo spoznanja filma in fotografije o gibanju. ♦ V gibanju vidijo tudi rušilno moč, ki bo uničila vse staro in omogočila razvoj novega (ital. il futuro).	

5. naloga: Arhitektura 20. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ zagotavljanje optimalnih bivalnih razmer za slehernika	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ povezovanje umetnosti in industrijske proizvodnje	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	5	pet od: ♦ piloti ♦ vrt na strehi/ravna streha ♦ svobodni tloris ♦ svobodna fasada ♦ vzdolžno okno ♦ funkcionalnost ♦ oblika se prilagaja funkciji ♦ odsotnost okrasja	
	1	♦ železobetonski	
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	4	♦ C ♦ D ♦ B ♦ A	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	2	♦ poenotenost fasade v nasprotju s še tradicionalno poudarjeno tridelno členitvijo ♦ steklena zavesa namesto opečnate strukture	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.6	1	♦ prevzemanje in preigravanje tradicionalnih, klasičnih motivov	

Skupno število točk: 60

DEL B**Navodila za ocenjevanje**

Navodila za ocenjevanje so pripravljena v skladu s poglavjem 3.2 »Tipi nalog in ocenjevanje« in z merili ocenjevanja posameznih delov izpita, ki so objavljena v poglavju 3.3.2 v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo 2024 – Umetnostna zgodovina.

Elementi ocenjevanja	Merila	Točke	Skupaj
1. podatki o umetniškem delu	za vsako pravilno navedbo: ime umetnika, naslov izbranega umetniškega dela ali ime in kraj, kjer stavba stoji, okviren čas nastanka, tehnika ali material, približna velikost in umestitev v slogovno obdobje	za vsako pravilno navedbo 1 točka	4 točke
2. oblikovna razčlemba	navedena ni nobena od oblikovnih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis motiva ter navedba in opredelitev enega ali dveh elementov oblikovne analize (telesnost, prostor, kompozicija, barve, svetloba, tekstura, ...) izbranega likovnega dela, razčlemba je pomanjkljiva	1–2 točki	
	navedba večine oblikovnih elementov v povezavi s kompozicijskimi lastnostmi in sestavo, jasna opredelitev in povezava s slikovnim gradivom	3 točke	
3. vsebinska razčlemba	navedena ni nobena od vsebinskih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis in prepoznavna ikonografskega motiva, interpretacija je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	natančna opredelitev vsebine upodobljenega dela in njegovega sporočila; interpretacija je jasna, samostojna in smiselna	3 točke	
4. navedba okoliščin nastanka umetnine, umetniški vplivi in pomen za umetnost	naveden ni nobeden od zahtevanih elementov	0 točk	3 točke
	pomanjkljiva navedba okoliščin oziroma vplivov na izbrano umetniško delo; razlaga ni jasna; primerjava je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	celovita navedba okoliščin, smiselno povezano opredeljeni umetnostni vplivi in jasno označen pomen dela za umetnost; interpretacija je smiselna in samostojna; primerjava je celovita in jasna	3 točke	
5. primerjava obeh umetniških del	navedena ni nobena primerjava	0 točk	4 točke
	navedena je ena zahtevana primerjava	1 točka	
	navedeni sta dve zahtevani primerjavi	2 točki	
	navedene so tri zahtevane primerjave	3 točke	
	navedene so štiri zahtevane primerjave	4 točke	
6. opredelitev odnosa do likovnih del	odnos do obeh umetniških del ni naveden	0 točk	2 točki
	zapis odnosa do obeh umetniških del	1 točka	
	smiselna opredelitev odnosa do obeh umetniških del z utemeljitvijo	2 točki	
7. celostni vtis besedila	besedilo ustreza v postavkah od 2 do 5 začrtanemu okviru, vendar ga ne presega	0 točk	1 točka
	besedilo presega v postavkah od 2 do 5 začrtani okvir: je izrazito dobro napisano, koherentno in suvereno, z bogatim splošnim in strokovnim besediščem, z izvirnimi analizami, primerjavami in interpretacijami	1 točka	

Skupno število točk: 20

Izpitna pola 1

6. naloga

EO	Rešitev
1	štiri od: ◆ Saint-Sernin, Toulouse ◆ ok. 1080–1120/11.–12. stoletje ◆ rdeča opeka in bel kamen ◆ monumentalna petladijska bazilika ◆ romanika
2	tri od: ◆ St. Sernin je cerkev izrednih dimenzij. ◆ St. Sernin je dolga cerkev, ki s transeptom lepo izraža tloris latinskega križa. Cerkev je dolga 115 metrov, glavna ladja je široka 8 metrov, njena višina je 21 metrov, dolžina prečne ladje je 65 metrov, višina stolpa je enaka širini transepta. ◆ Dvobarvnost materiala, rdeče opeke in belega kamna, ter kiparska obdelava arhitekturnih detajlov dajeta vtis bogate dekorativnosti. ◆ Okna so stopničasto poglobljena, opaziti je lizene in polstebre. ◆ Tloris v obliki latinskega križa razkriva veliko petladijsko baziliko s triladijsko prečno ladjo in poudarjenim stolpom nad presečiščem glavne in prečne ladje. Stolp je osemkoten in petnadstropen. ◆ Križiščni kvadrat je merska osnova vezanega sistema (je na sečišču enako širokih vzdolžne in prečne ladje). Začrta osnovno prostorsko enoto, modul, ki se v polovicah z večkratnikom ponavlja ter določa dolžino glavne in prečne ladje in dolgega kora. Četrtnine so mere stranskih ladij in transepta. ◆ Ta način arhitekturnega oblikovanja temelji na vezanem sistemu, eni od glavnih značilnosti romanske sakralne arhitekture. Vezani sistem je prostorsko oblikovno načelo, pri katerem se dimenzije križiščnega kvadrata ponovijo v preostalih delih stavbnega prostora. ◆ Vse traveje (obočne pole) so križnorebrasto obokane, glavno ladjo pa krasi banjasti obok, predeljen na pole z oprogami. ◆ Velike arkade v pritličju glavne ladje nosijo galerijo bifornih oken. ◆ Pod korom sta dve kripti. ◆ St. Sernin ima korni obhod (ambulatorij), ki obdaja apsido z žarkasto razporejenimi kapelami (apsidiolami). Arhitektura je bila zasnovana tako, da je sprejela čim več romarjev. ◆ S svetlobo je bil še posebej osvetljen kor. ◆ Zahodna fasada je nedokončana: manjkata stolpa. ◆ Ohranjeno je kiparsko okrasje (na kapitelih, portalih, lunetah).
3	tri od: ◆ St. Sernin je katedrala ali stolnica, cerkev, v kateri ima sedež škof. ◆ Zgrajena je bila nad grobom sv. Saturnina, prvega toulouškega škofa, zato je tudi martirij, ker posvečuje kraj smrti ali grob mučenca. ◆ Pomemben del romanja je bilo čaščenje svetnikov in s tem povezan kult relikvij, vera v njihovo moč. Čaščenje relikvij je obljubljal ozdravljenje ali odrešenje. V cerkvi St. Sernin je več kot sto relikvij. Ker je čaščenje relikvij pomenilo neke vrste verski turizem in denarne prihodke, so morale biti relikvije na ogled romarjem. ◆ Romarska cerkev na poti v Santiago de Compostela. ◆ Romarjem so prilagodili tudi arhitekturo. Za transeptom in apsido so tako dodali korni obhod z žarkastimi kapelami. Obhod je omogočil, da verniki med čaščenjem relikvij niso motili sočasnih verskih obredov. ◆ Visok banjasti obok je predstavljal Gospodovo hišo, ki naj bo monumentalna, da bo napravila vtis na obiskovalca. ◆ Romanske katedrale so simbolno pomenile božje trdnjave na tem svetu.
4	tri od: ◆ Sv. Sernin (Saturnin) je bil prvi škof v Toulousu, ki je leta 250 umrl mučeniške smrti kot žrtev poganske vstaje. Cerkev stoji nad njegovim grobom, in sicer ob romarski poti Via Tolosana, ki je vodila od Arlesa do Santiaga de Compostele. ◆ Bazilika St. Sernin je nadomestila starejšo cerkev iz 4. stoletja, ker je bila ta pretesna za številne romarje.

	♦ Nekoč je bil tu tudi samostan, a se je od njega ohranila samo cerkev. ♦ Tloris samostanske cerkve je bil uporabljen tudi pri gradnji stolnice Santiago de Compostela. ♦ St. Sernin je največja ohranjena romanska cerkev in hkrati zelo značilen spomenik za to umetnostno obdobje. ♦ Leta 1860 je Eugène Viollet-le-Duc obnovil cerkev, a se njegove spremembe trenutno odstranjujejo, da bi povrnili prvotni videz cerkve. Ima zelo bogato romansko stavbno kiparstvo in spada na Unescov seznam kulturne dediščine.
5	štiri od: ♦ St. Sernin je značilen primer romanske masivne arhitekture, za katero so značilni debele stene in polkrožni loki. Tudi kapela Pazzi je grajena masivno. ♦ Obe zgradbi sta zmerno okrašeni. Krasijo ju polkrožni loki, pilastri, stebri in banjasti oboki. ♦ St. Sernin je primer longitudinalno (vzdolžno) zasnovane arhitekture, kapela Pazzi pa centralne (središčne) arhitekture. Tloris cerkve je oblikovan kot latinski križ, tloris kapele pa kot kvadrat. ♦ Obe stavbi sta simetrični. ♦ Prostori v cerkvi so razdeljeni na glavno in štiri stranske ladje ter prečno ladjo. Glavna ladja je banjasto obokana in pokrita z dvokapno streho. V kapeli je osrednji prostor prekrit s kupolo. ♦ Na sečišču glavne in prečne ladje bazilike je zvonik; kapela ima v središču kupolo. ♦ Notranjščina bazilike je enobarvna, notranjost kapele pa je v beli in sivi barvi. ♦ Bazilika je romarska cerkev, namenjena molitvi in čaščenju relikvij, kapela Pazzi pa je kapela na južni strani križnega hodnika frančiškanske cerkve sv. Križa v Firencah, ki je služila za kapiteljsko dvorano: uporabljali so jo za poučevanje menihov in druge verske namene. Za oltarjem kapele je bila tudi grobnica naročnikov, bogate florentinske družine Pazzi. ♦ Bazilika ima arhitekturne vzore v zgodnjekrščanski baziliki, renesančna kapela v antični rimski umetnosti (Panteon). Na kapelo je vplivala tudi arhitektura Stare zakristije v cerkvi sv. Lovrenca v Firencah.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

7. naloga

EO	Rešitev
1	štiri od: ♦ Miron (delujoč ok. 470–440 pr. n. št.) ♦ Metalec diska (Diskobolos) ♦ ok. 450 pr. n. št. (5. stoletje pr. n. št.) ♦ marmorna rimska kopija po izvorniku iz bronu ♦ v = 155 cm (kip velikih mer) ♦ Museo Nazionale Romano, Rim ♦ klasična starogrška umetnost
2	tri od: ♦ Kip je prostostoječa polna plastika, upodobitev mladega atleta v gibanju, ki se pripravlja, da bo vsak hip zagnal disk. ♦ Umetnik je izbral trenutek, v katerem je nazaj iztegnjena roka obstala, zato da bi se bliskovito zavihtela naprej in zalučala disk. ♦ Prikazan je v času zamrznjen trenutek, preden disk odleti iz atletove roke. V tej drži se stikata konec zamaha in začetek meta. ♦ Atletovo telo je uvito, roka je dvignjena, vse mišice so napete, vene na roki so izstopajoče zaradi telesnega napora. ♦ Obraz ni usklajen z napetostjo telesa, saj je povsem miren in brezizrazen, ne kaže nobenega napora. Od tod tudi poimenovanje za tako imenovani strogi stil. ♦ Kip je mojstrska študija mišične napetosti in gibanja. ♦ Kompozicija je harmonična, saj ima dva nasprotujoča si loka, rok z ramenskim obročem in usločenega telesa, ter cikcak povezave od najvišje točke, roke z diskom prek rame in boka do pete. ♦ Razmerje proporcev človeškega telesa je bilo določeno z merami, ki se nanašajo na velikost glave proti telesu v razmerju 1 : 7 ali velikost dlani proti celotni višini telesa 1 : 10.

	♦ Grki so bili prepričani, da se je treba izogniti grobostim in nepravilnostim iz narave ter z uravnoteženo simetrijo in pravilnimi razmerji podati duševno lepoto.
3	tri od: ♦ Motiv je moški akt. Upodobljene gole figure, predvsem mlade moške, so pojmovali za idealne človeške tipe. ♦ Vitalnost in skladnost telesa je odsev notranje lepote in vrlin, ethosa. ♦ Metalec diska spada v vrsto upodobitev atletov, kiparske ikonografske teme, ki je bila zelo priljubljena v klasičnem obdobju grške umetnosti. ♦ Metanje diska je bila ena izmed tekmovalnih veščin pentatlona (peteroboja), ki je vključeval skok v daljavo, metanje kopja, metanje diska, tek in rokoborbo. Tekmovanja so se zvrstila v enem dnevu in so bila ena izmed disciplin na olimpijskih igrah. V njih so se pomerili najbolj veščji in močni atleti, ki so lahko zdržali velik telesni napor. ♦ Urjenje pentatlona je bilo del vojaškega služenja, saj naj bi vsaka izmed veščin urila vse spretnosti, ki naj bi jih vojščak potreboval v boju. ♦ Atletska telesa pentatloncev so veljala za lepša in skladnejša od teles atletov, ki so se urili samo v eni disciplini. ♦ Po vsej verjetnosti je bilo atletovo golo telo posneto po resničnem športniku, zmagovalcu olimpijskih ali kakšnih drugih tekmovanj.
4	tri od: ♦ Na stotine kipov golih moških atletov, junakov in božanstev je nastalo zato, da bi krasili tempeljske četrti, športne stadione in mestne trge. Rimljani so krasili s kipi golih atletov terme in vrtove svojih vil. ♦ Med prvimi kiparji, ki so upoštevali grški kanon, je bil Miron iz Eleutere, ki je ustvarjal v letih 470–440 pr. n. št. ter spada ob Poliklejtu in Fidiji med najznamenitejše kiparje klasične grške antike. ♦ Miron velja za začetnika in velikega mojstra dinamične upodobitve telesa. ♦ Mironov bronasti izvornik je izgubljen, vendar ga lahko prepoznamo v več kakor 20 rimskih marmornatih kopijah, ki se med seboj nekoliko razlikujejo. ♦ Uporaba bronu je omogočila bolj razgibane oblike in obogatila kiparstvo z novimi izraznimi učinki. ♦ V klasičnem obdobju starogrške umetnosti je bilo človeško telo izhodišče za preučevanje velikostnih odnosov med telesnimi deli, določenimi s pravilom, ki mu pravimo kanon. O njem je prvi teoretično razpravljal Poliklejt in ga uresničil s svojim Doriforom (Kopjenoscem). ♦ Delal je skoraj izključno v bronu in najbolj zaslovel z upodobitvami atletov, med katerimi je rimski zgodovinar Plinij poudaril prav Diskobola kot eno najznamenitejših Mironovih del. ♦ Pri njegovem delu so pisci v antiki občudovali pretehtane proporce in realistični čut. ♦ Zapuščina antičnega Rima, ki je bil glavni dedič antične Grčije, je navdahnila humanizem in renesanso v 15. in 16. stoletju. ♦ Iz rimskih kopij grških izvornikov so se učili ter z njimi primerjali svoje delo umetniki visoke renesanse (Michelangelo) in manierizma (Giambologna). ♦ Dinamična upodobitev, poseganje v prostor in ulovljeni trenutek pa so značilnosti enega največjih baročnih kiparjev Giana Lorenza Berninija. ♦ Arheološka izkopavanja ob koncu 18. in v 19. stoletju so pripomogla k novim razlagam in pogledom na grško umetnost v neoklasicizmu (Antonio Canova). ♦ Tip atletsko razvitega idealnega moškega je bil priljubljen na propagandnih plakatih v času nacizma.
5	štiri od: ♦ V obeh primerih gre za moški akt, na prvi sliki je upodobljen v gibanju, na drugi pa je razpet na križu. Telesi sta razgaljeni, ker sta glavno sporočilo upodobitve. ♦ Na prvi sliki vidimo idealno skladno telo, polno vitalnosti, na drugi sliki pa je telo shirano in zmrcvarjeno. ♦ Na prvi sliki je telo upodobljeno realistično, vendar je herojsko, torej je podvrženo idealizaciji, na drugi sliki je telo upodobljeno naturalistično, s pretiravanjem v upodobitvi nekaterih nadržanosti (rane) z ekspresivnimi detajli (skrivenčeni prsti rok in nog). ♦ Na prvi sliki je Diskobolus, metalec diska, na drugi sliki je Kristus trpin, upodobljen na vejnatem križu. ♦ Na prvi sliki je predstavljena podoba atleta v metu diska, eni izmed disciplin peteroboja, na drugi sliki pa podoba razpetega Kristusa, križanega, učlovečenega Boga, ki je umrl na križu. ♦ Na prvi sliki je predstavljen vitalen mladenič, ki s svojo lepoto in skladnostjo gibov poseablja

	notranje vrline in moč duha. Na drugi sliki pa vidimo učlovečeno podobo Boga, ki se je žrtvoval za človeštvo, da bi nas s svojo smrtjo odrešil izvirnega greha, hkrati pa to smrt premagal. ♦ Obe deli sta namenjeni, da sta gledalcu vzor in ga neposredno nagovarjata kot ideal, s katerim se moramo poistovetiti. Delo na prvi sliki nagovarja svobodne državljane grškega polisa, mlade moške, o ideji lepote in dolžnostih državljana. Delo na drugi sliki nagovarja čustva vernika z mučno podobo trpinčenega Kristusa, da nas ozavešči, kaj je moral prestati za naše zveličanje, in da ne pozabimo, kaj so naše dolžnosti kristjana. ♦ Obe kiparski podobi sta se uporabljali kot okrasje, delo na prvi sliki kot okrasje gimnazijev, term in razkošnih rimskih vil, delo na drugi sliki kot notranje okrasje krščanskih svetišč, monumentalna razpela so bila običajno obešena/postavljena pod slavolok, ki je razmejeval sanktuarij od osrednjega dela ladje.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

8. naloga

EO	Rešitev
1	štiri od: ♦ Leonardo da Vinci (1452–1519) ♦ Zadnja večerja ♦ stenska slika v tehniki tempere in oljnih barv ♦ refektorij (jedilnica) samostana Santa Maria delle Grazie, Milano ♦ 4,6 x 8,8 m (monumentalne mere) ♦ 1495–1498 ♦ visoka renesansa
2	tri od: ♦ Zadnja večerja je naslikana na steni samostanske jedilnice v višini oči. Daje občutek, da se prostor nadaljuje v daljavo – slikar je ustvaril iluzijo večjega prostora. Na zadnji steni so tri okna, skozi katera pogled sega v osvetljeno pokrajino, na zelene griče in modro nebo. ♦ Slika je v prostor postavljena tako, da se zdi, kakor da se ena od stranskih sten odpira in se prostor za njo še nadaljuje. Liki so naslikani v nadnaravni velikosti, kar je moralo imeti na gledalce v jedilnici poseben učinek. ♦ Na sliki je 13 moških, ki sedijo za dolgo mizo, vsi na isti strani, v prostoru, ki se za njimi izrazito pogloblja. Leonardo je najprej ustvaril kompozicijo figur, potem pa je za njimi s centralno/linearno perspektivo ustvaril globok prostor. Figure in prostor so povezani ter medsebojno odvisni. ♦ To so Jezus Kristus v sredini in 12 apostolov, ki so simetrično razporejeni levo in desno od njega, na vsaki strani v dveh skupinah oseb po tri, torej skupno štiri skupine s po tremi apostoli. Vsaka od njih, pa tudi Kristus z razširjenima rokama, je postavljena v piramidalno kompozicijo. ♦ Vsaka od oseb je prikazana polnoplastično, realistično, v vznemirjenju: njihovo odzivanje se strne na sredini in je najbolj intenzivno. Zunanji skupini je da Vinci oblikoval tako, da se valovanje rok začne ali ustavi ob zadnjem apostolu, ki sedi pokončno. ♦ Kompozicija je vodoravna in uravnotežena: če bi potegnili vodoravno črto nad glavami, bi bili zgornja in spodnja polovica skoraj enako visoki. ♦ Upodobitev globine temelji na linearni perspektivi. ♦ Očišče središčne perspektive je postavljeno v točki točno na sredi slike, za Kristusovo glavo. S tem dobi perspektiva simbolični pomen. Simbolično funkcijo ima tudi glavna okenska odprtina za Kristusom, saj deluje kot arhitekturni nadomestek svetliškega sija. ♦ Kristus je fizično in duhovno središče kompozicije. ♦ Judeža ne prepoznamo takoj, ker bi bil kot na starejših upodobitvah izoliran od skupine na drugi strani mize, ampak ker se namesto k Jezusu nagiba stran od njega in se naslanja na mizo (je četrti z leve, če štejemo figure od leve proti desni). Judež je oblečen v zeleno in modro oblačilo. ♦ Leonardo je pri Zadnji večerji dosegel posebne slikarske učinke z modeliranjem svetlobe. Ustvaril je mehke prehode med osvetljenimi in osenčenimi deli – sfumato. ♦ Leonardo ni hotel uporabiti tehnike freske, ker bi moral spoštovati omejitve, ki jih prinaša svež omet: slikati bi moral segmente v določenem zaporedju. Prave barvne slike ne vidimo.

	◆ Leonardo je uporabil posebno podlago, ki naj bi mu bila omogočila podobno slikanje kot z oljnimi barvami – glede na trenutni navdih. Žal pa je zaradi razkroja uporabljenih snovi Zadnja večerja začela kmalu propadati. ◆ Kljub slabo ohranjeni sliki lahko vidimo, da je gradil na usklajevanju in ne na kontrastiranju barv. Osvetljene in osenčene površine so približno enako velike. ◆ V vsaki skupini so rdeči (rdečerjavi) in modri (modrozeleni in sivi) toni enakomerno razporejeni. Jezus je oblečen v rdeče-modro ogrinjalo in haljo, kar je bilo v skladu s kanonom.
3	tri od: ◆ Tema zadnje večerje je bila pogosta za slikarska dela v refektorijih (samostanskih jedilnicah). Tako so menihi v tem prostoru obedovali v prisotnosti Jezusa in apostolov. ◆ Pri Zadnji večerji je slikar ujel trenutek, ko je Kristus le nekaj sekund zatem, ko je apostolom dal navodila, kako obredno zaužiti kruh in vino, ter prvič izvedel obred evharistije, napovedal, da ga bo eden izmed njih izdal. Med apostoli je zavladal nemir, vsak se sprašuje, ali bo to on. So začudeni, presenečeni, zgroženi. ◆ Izražajo človeška čustva, obnašajo se kot vsakdanji ljudje, so brez svetniškega sija. Nekoč vzvišeni obred je Leonardo mojstrsko preobrazil v prizor človeške tragedije. ◆ Položaj Judeža je največja novost, ki jo je Leonardo uvedel v tradicionalno ikonografijo zadnje večerje – postavljen je na isto stran kakor drugi apostoli. Lik zgolj s senco na obrazu in z roko na mošnji z denarjem opozarja gledalca na svojo izdajalsko naravo. Tudi z nelepimi obraznimi potezami je prikazan kot negativni lik. ◆ Judež drži mošnjo kot namig na izdajstvo in plačilo trideset srebrnikov. Poleg tega je prevrnil solnico, kar je slabo znamenje. ◆ Leonardo je skrbno preučil značaj vsakega naslikanega lika, vsak gib, izraz in obrazne poteze, zato drama poteka na celotni sliki. ◆ Nasprotna temu je mirna Jezusova drža, ki deluje ponižno ter izraža hkrati predanost božji volji in žrtvovanje. Pozornost gledalca usmerja v evharistijo, krščansko obredno uživanje kruha in vina, ki ga Kristus napove prav pri zadnji večerji.
4	tri od: ◆ Leonardova Zadnja večerja je nastala kot naročilo Ludovica Sforze, milanskega vojvode. Predvidel je razširitev samostana Santa Maria delle Grazie kot novega mavzoleja Sforzev in je Leonardu zaupal poslikavo refektorija. ◆ Sredi 16. stoletja je Vasari med drugim zapisal, da je Leonardo prinesel moderni slog, ki ga odlikujejo zanesljivost risbe, imenitno obvladovanje detajlov iz narave, pravilna razmerja in božanska milina. ◆ Ko je bila slika končana, so jo zaradi kompozicije in značajske opredelitve oseb razglasili za mojstrovino. ◆ Prve kopije Zadnje večerje so naslikali njegovi učenci že za Leonardovega življenja, kopije, večinoma oljne slike, pa so naročali že v 16. stoletju samostani po vsej Evropi. ◆ Leonardova Zadnja večerja je monumentalno delo, slikarsko tehniko označujemo kot eksperiment z barvami: slikar je mešal oljne in tempera barve na suh omet. Ni mogel prenesti omejitve freske, ki omogoča poslikavo le določene površine stene naenkrat, saj je želel hkrati snovati celoto. Že med njegovim ustvarjanjem so barve bledele in se luščile. Napačni restavratorski posegi v 18. in 19. stoletju ter bomba, ki je padla na samostan v 2. svetovni vojni, so delo skoraj uničili. ◆ Rembrandta je kompozicija tako pritegnila, da je po grafični reprodukciji ustvaril 2 risbi, eno v rdeči kredi in perorisbo. Vplivala je tudi na Ingesa in Dalija. Andy Warhol pa jo je v svojem zadnjem obdobju leta 1986 večkrat poustvaril. ◆ Zadnja večerja je vplivala tudi na režiserja Piera Paola Pasolinija.
5	štiri od: ◆ Obe podobi spadata v historično slikarstvo, na prvi je upodobljen svetopisemski prizor, na drugi zgodovinski prizor. ◆ Na obeh podobah je upodobljena pomembna osebnost s svojim spremstvom: Kristus z apostoli ter Aleksander Veliki s svojimi vojaki. ◆ Na obeh podobah je upodobljen ključni trenutek v zgodbi: trenutek, takoj potem, ko je Kristus napovedal izdajstvo, ter trenutek, ko je Darej ugotovil, da je poražen, in se je odločil za beg. ◆ Na obeh podobah so dobro predstavljena čustva protagonistov. ◆ Na obeh podobah so figure pravilno anatomsko upodobljene. ◆ Na obeh podobah so figure razporejene vzporedno s slikovno ploskvijo. ◆ Na prvi podobi je kompozicija jasna in pregledna, na drugi pa so figure zgnetene v množico.

	♦ Na prvi podobi so figure bolj umirjene, dramatičnost dogodka poteka na ravni čustev, na drugi podobi pa prevladuje fizično burno in dramatično dogajanje. ♦ Na prvi podobi je jasno prikazan tudi prostor, ki se v ozadju perspektivično pogloblja. Na drugi podobi prostor (razen s figurami v skrajšavi) ni nakazan. ♦ Obe podobi sta bili ustvarjeni za okras prostora: prva kot stenska poslikava samostanske jedilnice, druga kot talni okras v zasebni hiši premožne družine. ♦ Razlikujeta se v tehniki: prva podoba je stenska slika v tehniki tempere in oljnih barv, druga pa je mozaična kopija starejše slike.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

Izpitna pola 2

6. naloga

EO	Rešitev
1	štiri od: ♦ Jože Plečnik ♦ Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana ♦ 1936–1941/2. četrtina 20. stol. ♦ kamen, opeka, steklo ♦ velike mere/monumentalna arhitektura ♦ moderni klasicizem
2	tri od: ♦ Kubična stavba kot celota posnema obliko in vlogo, ki jo je imela predhodnica te stavbe, Knežji dvorec. ♦ Spominja na renesančne mestne palače, predvsem na florentinske palazze. ♦ S kubično gmoto naredi na gledalca monumentalen učinek. ♦ Stavbni plašč s kombinacijo kamna in opeke spominja na antične vzore ali na kraško arhitekturo. ♦ Stena se razvije od težke rustike iz kamna v pritličju do lažje opečnato-kamnite stene, ki jo členijo pomolno izstopajoča (angleška) okna, v prvem in višjih nadstropjih, vse do izstopajočega, poudarjenega venčnega zidca. To pomeni, da je grajena tektonsko. ♦ Tloris stavbe skorajda kvadratne oblike z eno poševno stranico je prilagojen nepravilni obliki zemljišča in je v notranjščini izravnán z dvojnimi oknom čitalnice. ♦ Veliki navpični okni na stranskih fasadah, ki zaključujeta stranski stranici čitalnice, sta dodatno poudarjeni z monumentalnima jonskima stebroma, postavljenima na sredino oken. ♦ Zunanost razkriva notranji ustroj stavbe, saj sta na obeh stranskih pročeljih veliki pokončni okni, ki izstopata z monumentalnima jonskima pilastroma. ♦ Enaka pomembnost vseh treh cestnih fasad stavbe. ♦ Nad stranskim vhodom na vzhodni strani je kip Mojzesa, delo Lojzeta Dolinarja. ♦ V notranjščini množica rokodelskih detajlov, bogastvo različnih tehnik, od ulivanja kovin do inkrustacij (razkošna vrata, ki vodijo v razstavni prostor), kovanega železa (rešetke na oknih), ulivanja balustrov iz umetnega kamna (spominjajo na antične vaze).
3	tri od: ♦ NUK je največja knjižnica v Sloveniji, ki deluje kot narodna knjižnica in matična knjižnica Univerze v Ljubljani. ♦ Premišljena izbira materialov s svojo žlahtnostjo povzdiguje arhitekturo. ♦ Od vhoda v stavbo se obiskovalec ritualno vzpenja skozi mračno in tesno stopnišče k svetlobi nad vhodom v veliko čitalnico. ♦ Stopnišče s stebri poudarja monumentalno os vzpenjanja od glavnega vhoda k čitalnici kot vrhuncu poti k spoznanju. ♦ V dvodelni strukturi čitalnice prevladuje lesteneč, ki jo predeli na levo in desno polovico, v vsaki sta dve vrsti miz. ♦ Arhitekturni detajli so primer industrijske estetike 19. stoletja (ograja v čitalnici je sestavljena iz serijskih jeklenih plinskih cevi). ♦ Simbolna katedrala slovenskega duha, simbolno-reprezentančna vrednost za slovenski narod.

	♦ Oblika oken spominja na odprte knjige.
4	tri od: ♦ Plečnik je želel mesto Ljubljano obogatiti z mestno palačo, tako kakor so florentinske mestne palače v renesansi prikazovale mestni kulturni razcvet. ♦ Arhitektura je zrasla na prostoru leta 1895 porušenega zgodnjebaročnega Knežjega dvorca iz 17. stoletja, ki je svoje čase hranil največjo knjižnico na Kranjskem. ♦ Priprave na gradnjo stavbe so trajale od leta 1930, ko je nastal prvi Plečnikov načrt, do leta 1936. Ivan Vurnik je za isto nalogo izdelal naprednejšo arhitekturno rešitev, ki pa ni bila sprejeta. ♦ V arhitekturi najdemo zglede Plečnikovega dunajskega učitelja Otta Wagnerja in nemškega arhitekta Gottfrieda Semperja, ki je kot teoretik vplival na Plečnikova izhodišča. ♦ Jože Plečnik je tisti arhitekt, ki je najbolj zaznamoval podobo Ljubljane. NUK je največja njegova stavba v Ljubljani. ♦ NUK je njegovo najpomembnejše delo v tem mestu, vrhunec »Plečnikove Ljubljane«. ♦ Stavba stoji na t. i. Plečnikovi ljubljanski kopni osi, ki poteka od Trnovskega do mestnega središča, in je na njej eden osrednjih poudarkov. ♦ Leta 1944 na NUK strmoglavilo letalo in precej poškodovalo veliko čitalnico.
5	štiri od: ♦ Obe zgradbi sta mestni in javni. ♦ Arhitektura na prvi sliki je zgrajena iz opeke in kamna, na drugi sliki pa iz konstrukcijskega jekla. ♦ Delo na prvi sliki je nadomestna stavba na prostoru porušenega Knežjega dvorca, ki je imel največjo knjižnico na Kranjskem, Eifflov stolp na drugi sliki pa je novogradnja brez starejše tradicije, ki je nastala za svetovno razstavo v Parizu leta 1889, približno pol stoletja prej kot NUK. ♦ Delo na prvi sliki je delo modernističnega arhitekta, a zaradi elementov in materiala deluje še zelo klasično, delo na drugi sliki pa je zaradi materiala in oblike videti povsem moderno. ♦ Obe zgradbi sta monumentalni. Pri Eifflovem stolpu je očiten vzgon v višino (še vedno je najvišja stavba v Parizu), NUK je bolj kubična gmota. ♦ Stavba na prvi sliki ima izdelano fasado po klasičnem načinu, stolp na drugi sliki pa je železna skeletna konstrukcija. ♦ Arhitektura na prvi sliki ima še nekaj klasičnih elementov, kot so stebri, balustrade, podstrešni venec ...), stolp na drugi sliki pa je povsem brez klasičnih in dekorativnih elementov. ♦ Delo na prvi sliki ima značilno dvobarvno fasado (bela, opečnata), arhitektura na drugi sliki je popolnoma enobarvna. ♦ NUK na prvi sliki ima izrazit vhod, ki je poudarjen z velikimi bronastimi vrati in balustrado nad njimi, pri Eifflovem stolpu na drugi sliki pa vhoda ni videti. ♦ NUK ima skoraj kvadraten tloris, Eifflov stolp ima kvadratnega. ♦ Delo na prvi sliki je zelo povezano s tradicijo, delo na drugi sliki pa v celoti prekinja s tradicijo. ♦ Pri NUK prevladuje masivna gradnja, pri Eifflovem stolpu pa skeletna. ♦ Narodna in univerzitetna knjižnica velja za eno največjih Plečnikovih mojstrov. Eifflov stolp pa velja predvsem za vrhunsko mojstrovino tehnike, ne arhitekture. Je prvi spomenik in prva skulptura iz vitkih kovinskih profilov. S svojimi čistimi linijami in enostavnimi oblikami je po mnenju nekaterih predhodnik moderne funkcionalistične arhitekture. Drugi pa so prepričani, da to delo sploh ni arhitektura, saj nima ne notranjega prostora, ne fasade in ne strehe.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

7. naloga

EO	Rešitev
1	štiri od: ♦ Henry Moore ♦ Kralj in kraljica ♦ 1952–1953 ♦ odlitek iz leta 1957 (petdeseta leta, sredina 20. stoletja, po 2. svetovni vojni) ♦ bron ♦ 164 x 139 x 91 cm (nekoliko nadnaravna velikost)

	♦ več odlitkov in verzij dela (Middelheim, Glenkiln, Washington, London ...) ♦ abstraktno kiparstvo, modernizem
2	tri od: ♦ Dvojica figur sedi na preprosti klopi. To sta moški (krona na glavi, brada), ki se z eno roko naslanja na klop, in ženska (prsi, krona/pričeska), z rokama, sklenjenima v naročju, par. ♦ Figuri sta podvrženi stilizaciji in abstrahiranju. Glavi imata antropomorfne in tudi zoomorfne značilnosti, oči so prevotljene. Na dlaneh in stopalih so naturalistični poudarki. ♦ Telesi sta iz brona, enako veliki, v nekoliko nadnaravni človeški velikosti. ♦ Uporabljena je vzvišena frontalna postavitev, osebi se z glavama obračata na desno oziroma figuri se obračata proti svoji levi. ♦ Vsi členi kompozicije: plošča za podstavek, ki je del kipa, preprosta klop in obe telesi, so oblikovani simetrično in v popolnem ravnotežju. Par deluje togo in brezčasno. ♦ Simetričnost zmotita drobna detajla: krona na glavi in iztegnjena roka moškega, ki se opira na klop, kar naredi v kompoziciji moško figuro nekoliko manj togo. ♦ Moore oblikuje figure z zavirami in valovitimi oblikami, prehaja od izbočenega k vbočenemu volumnu, vsaka snov je zanj kot kamen, ki ga preoblikuje enakomerno valovanje vode. ♦ Tekstura brona daje vtis gladkosti in sijaja, čeprav površina kipa ni gladka, ampak na njej vidimo odtise kiparjevega dela, ki brazdajo površino kipa.
3	tri od: ♦ Par predstavlja kralja in kraljico, vladarski par, ki ju obeležujeta kroni na glavi, oblečena sta v dolgi tuniki. ♦ Uporabljena je vzvišena frontalna postavitev, ki je bila v zgodovini umetnosti značilna za vladarske in božje osebe. ♦ S tem ko je Moore v skulpturi spojil naturalistične elemente (roke in noge) s precej bolj abstraktno in samovoljno oblikovanimi deli telesa (glavi), je želel prikazati, kako se v kraljevskem bitju spaja človeško in nebeško. ♦ Čeprav je bila plastika ustvarjena v času kronanja angleške kraljice Elizabete II. (1953), predmet njene upodobitve ni povečevanje moderne ustavne monarhije; bolj se osredotoča na starodavno predstavo o monarhu kot božji osebi ali od božjega blagoslovljenem bitju. ♦ V plastični, tridimenzionalni obliki mu je hkrati uspelo ujeti enkratnost človeškega bitja in kozmične razsežnosti. ♦ Figuralna kompozicija z uravnoteženostjo in zasidranostjo v tleh prikazuje stabilnost in pozitivne vrednote, ki jih lahko izžareva avtoriteta; taka upodobitev je pomenila protitež povojnemu ozračju, ki je bilo še polno negotovosti, strahu in tesnobe. ♦ Kipar je želel s kraljem in kraljico, ki sta pogosta pravljicična lika, poudariti domišljjsko razsežnost umetnosti. ♦ Valovanje in krožne oblike so metafora za nadaljevanje, povezovanje preteklosti in sodobnosti, za neskončen tok časa – snov je nekaj, kar se nenehno preobraža.
4	tri od: ♦ Moore je eden od najbolj priljubljenih avtorjev javne plastike v 20. stoletju (znan po monumentalnih abstrahiranih figuralnih plastikah v bronu, ki so velikokrat postavljene v javnem prostoru) in vsekakor najpomembnejši britanski kipar iz tega obdobja. ♦ Opredelimo ga kot figuralnega kiparja, ki s preoblikovanjem človeških oblik v mehke oblike iz pokrajine (pri zleknjenem ženskem telesu, ki je eden njegovih najpogostejših motivov, nas razgibanost lahko spominja na značilno gričevnato krajino okoli Yorkshira, od koder je izvirjal kipar) telo prikazuje vse bolj abstraktno. ♦ Moore je svoje oblike črpal iz proučevanja umetnosti starih kultur (predvsem kikaladske in mehiških), v 30. letih pa je, ko se je oblikoval njegov prepoznavni slog, največ dolgoval Picassu in nadrealistom. ♦ Moorovo delo slavi humanistične ideale in moralno veličino v težavnem povojnem obdobju, ko je bil še živ spomin na tragične dogodke med 2. svetovno vojno. ♦ S svojo monumentalnostjo oblike nasprotuje eksencialističnemu občutku tragičnosti in izgubljenosti, ki se je iz Pariza v tem času širil po Evropi; njegovo delo pomeni upanje v prerojenje, da bo po temačni izkušnji vojne mogoče življenje brez občutka krivde.
5	štiri od: ♦ Moorovo delo je zasnovano kot samostojen razstavni kip iz brona, zato poznamo več odlitkov iste kompozicije, delo na drugi sliki je marmorna rimska kopija helenističnega bronastega izvornika. ♦ Obe deli sta dvofiguralni kompoziciji, z žensko-moškim parom. Par na prvi sliki je sedeč in učinkuje togo in statično, par na drugi sliki ima stoječo in klečečo figuro, moška figura je

	postavljena v izrazitem kontrapostu in zasukana, obe figuri s svojimi udi posegata globoko v prostor, zato je kompozicija izrazito dinamična in dramatična. ♦ Par na prvi sliki je stiliziran in ne sledi pravilni anatomiji telesa. Pri Mooru je poudarek na telesu, ki je večje (hipertrofirano) in bolj prepričljivo natančno oblikovano kot glavi, ki sta manjši, bolj podvrženi deformaciji in abstrahiranju. Oblike fiziognomije obraza, krone, moške brade se zlijejo v enovito abstraktno obliko. Par na drugi sliki je upodobljen pravilno anatomske, s herojskimi telesi in nekaterimi naturalističnimi in dekorativnimi detajli, kot sta draperija, pričeska. Na obrazu moške figure so izražena silovita čustva, patos. ♦ Par na prvi sliki je abstrahiran, na drugi sliki je bolj realističen. Pri paru na prvi sliki gre za igro organskih oblik, mase in odprtih, par na drugi sliki je študija mišičnih napetosti. ♦ Sedeči figuri na prvi sliki predstavljata kralja in kraljico, na drugi sliki je galski/keltski par, ki je upodobljen v trenutku poraza, zaradi katerega gresta kralj in kraljica v prostovoljno smrt. ♦ Par na prvi sliki naj bi predstavljal univerzalno podobo vladarskega para, ki naj bi zagotavljal stabilnost, red in harmonijo, na drugi sliki par predstavlja vzpostavitev reda in harmonije, saj prikazuje zmago Grkov/Rimljanov nad barbari. ♦ Za Moora sta bili navdih za vladarski par podoba iz pravljic in domišljija, za delo na sliki pa poraz Galov v Mali Aziji, ki so jih premagali Grki oziroma pergamonski kralj. ♦ Moore se osredotoča na starodavno predstavo o monarhu kot božji osebi, izbrancu, kip na drugi sliki upodablja pogum in veličino dveh poražencev, ki se ne bojita herojske smrti. ♦ Moore je svoje oblike črpal iz prejšnjih starih kultur (sumerska, kikaladska, azteška ...), kip na drugi sliki je nastal kot kopija večje večfiguralne bronaste kompozicije iz Pergamona. ♦ Obe deli imata zglajeno površino, pri prvem kipu to ustvarja izbira materiala, bron, čeprav je površina delno razbrazdana, pri drugem kipu pa je površina teles gladka, v nasprotju z bogato nagubano draperijo, ki poudari jasnost telesnih obrisov. ♦ Obe kiparski kompoziciji sta nastali kot umetnini, ki sta predvideni kot dekor v prostoru, predvsem vrtov. Kip na prvi sliki je postavljen tako v krajino kot v več vrtov muzejev, kip na drugi sliki je bil najden na prostoru stare rimske vile.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

8. naloga

EO	Rešitev
1	štiri od: ♦ Eugène Delacroix ♦ Sardanapalova smrt ♦ 1827/prva polovica 19. stoletja ♦ 392 x 496 cm (monumentalne mere) ♦ olje na platnu ♦ Musée du Louvre, Pariz ♦ romantika
2	tri od: ♦ Kompozicija je dinamična in ustvarja občutek kaotičnosti, glavna silnica je padajoča diagonala od kraljevega očesa do zabodene ženske spodaj, padajoča linija. ♦ Poudarjeno je središče slike, ki se proti stranem navidezno širi čez njen rob, v sredini so detajli zelo jasni, proti robu pa postajajo predmeti bolj zabrisani. ♦ Slikar z likovnimi sredstvi izraža celotno paletu dramatičnih človeških čustev. ♦ Slikarjeve poteze so razgibane, strastne in slikovite. ♦ Slika izraža izredno energijo, razpoloženje na robu norosti, in simbolizira upor proti vsemu, kar zagovarja klasična umetnost. ♦ Barve so tople, živahne in bogate. Prevladuje rdeča barva. ♦ Uporaba komplementarnih barv, npr. rdeče in zelene, za poudarjanje kontrasta. ♦ Poudarjen je svetleč inkarnat kože na golih figurah.
3	tri od: ♦ Na rožnati postelji z zlatimi sloni leži Sardanapal – povzročitelj pokola, ki divja okrog njega. ♦ Sardanapal, zadnji asirski kralj, ki je živel v Ninivah, naj bi ob spoznanju, da mu ne bo uspelo ubraniti mesta pred napadalci, sklenil zažgati palačo z najdragocenejšim, kar premore: z odaliskami, služabniki in živalmi vred.

	♦ Prizor gole odaliske tik pred smrtjo, ki kralja prosi za milost, on pa se ne zmeni zanjo. ♦ Kralj se pripravlja, da bo zaužil čašo s strupom.
4	tri od: ♦ Iskanje novih virov in motivov slikarjev v leposlovju, orientalizmu. ♦ Prizor iz asirske zgodovine, ki ga je v svoji drami Sardanapal (1821) predstavil lord Byron. ♦ Orientalizem, kot ga je razumela tedanja družba: neusmiljeni, z dragulji okrašeni princ, ugrabljene žrtve v eksotičnih oblačilih, goli črni sužnji, senzualizem harema ... ♦ Slika je bila razstavljena na pariškem Salonu leta 1827 in ni bila dobro sprejeta. ♦ Slikar je bil sodobnik neoklasicistov, razvil pa je popolnoma drugačen način slikanja, ki je nasproten lepoti, harmoniji in redu neoklasicizma. ♦ »Spopad« med zagovorniki neoklasicističnega načina slikanja in novega romantičnega načina: prvi so zagovorniki risbe – slika mora temeljiti na skrbno izdelani skici, barva je drugotnega pomena, drugi pa so zagovorniki barve. ♦ Delacroix velja za enega največjih koloristov vseh časov, ki se je zgledoval pri Rubensu in slikarjih beneške renesanse, njegovo delo pa je močno vplivalo na razvoj modernizma. ♦ Za romantično obdobje je značilno tudi povezovanje z literaturo, predvsem s poezijo in dramatiko ter z glasbo. ♦ Samomor je priljubljena tema romantike. Značilni so romantično razpoloženje, melanholija, eksotizem, čutnost, dramatičnost, nasilje.
5	štiri od: ♦ Prvi vtis pri prvi sliki deluje dinamično zaradi padajoče diagonale, druga slika pa daje občutek statičnosti, negibnosti, večnosti. ♦ Na prvi sliki je prostor še dokaj razviden, v ospredju vidimo posteljo, ki je pravzaprav grmada, v ozadju pa vidimo v ognjenih zubljih del mestnega obzidja, na drugi sliki prostora ni, v ozadju črnega kvadrata je belina. ♦ Prva slika je večfiguralna kompozicija z razgibano držo figur, na njej so figure realistične, imajo herojska in čutna telesa, so senčene in delujejo polnoplastično. Na drugi sliki, ki je abstraktna geometrijska slika zgolj s preprostim črnim kvadratom na belem ozadju, prevladuje ploskovitost. ♦ Na prvi sliki prevladuje topel kolorit, ki je najrazličnejših barvnih tonov, na drugi sliki pa sta barvi le črna in bela. ♦ Delacroixova slika je polna podrobnosti in dinamična. Daje vtis kaosa in intenzivnih čustev, ki jih poudarjajo žive in intenzivne barve. Nasprotno tej sliki pa je drugo delo minimalistično, geometrično natančno in se radikalno odmika od tradicionalnega slikarstva, saj se osredotoča zgolj na likovno govorico, na abstraktno obliko in barvo (oziroma na pomanjkanje teh). ♦ Sardanapalova smrt govori o dramatičnem prizoru iz Byronove istoimenske romantične pesnitve, v kateri v starodavni asirski legendi srečamo zadnje trenutke asirskega kralja Sardanapala, ki je ukazal uničenje svoje palače, priležnic in zakladov kot izraz kljubovanja ob svojem porazu. Črni kvadrat pa je abstraktna slika, ki je nastala v ruskem avantgardnem gibanju suprematizmu, katerega namen je bila osvoboditev od tradicionalne umetnosti, od vsebine likovnega dela: pomembno je bilo raziskovanje čistih geometrijskih oblik. ♦ Motiv prve slike izvira iz leposlovja in zgodovine, prikazuje jasno zgodbo v njenem najbolj dramatičnem preobratu, na drugi sliki je abstraktni motiv. Ker je bila druga slika prvič razstavljena na mestu visoko v kotu nasproti vhoda, kjer so tradicionalno visele ruske pravoslavne ikone, bi njen pomen lahko razumeli kot novo duhovno ikono. ♦ Medtem ko prva slika govori o za romantiko značilnih intenzivnih čustvih – dekadenci, nasilju in uničujočih strasteh – so drugo sliko razlagali različno: kot simbol duhovne čistosti, transcendence, kot zavračanje materialnega sveta in poziv k osvoboditvi umetnosti. ♦ Prva slika velja za romantično mojstrovino, ki poudarja romantično zanimanje za orientalizem, intenzivna čustva in zgodovinske prizore. Druga slika pa je eno izmed temeljnih del sodobne umetnosti in mejnik v razvoju abstraktna umetnosti – geometrijske abstrakcije.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.